

УДК 338.48

Галина Заваріка

*канд. геогр. наук, доцент кафедри міжнародної економіки і туризму
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
м. Сєвєродонецьк*

СТАН ТУРИЗМУ СХОДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Не останнє місце серед великої кількості проблем туризму посідає конфлікт на сході країни. Він сіє паніку і аж ніяк не сприяє залученню туристів.

Мета дослідження полягає у виявленні трансформаційних змін стану туризму сходу України внаслідок конфлікту.

Основні результати. Події 2014–2018 років на Донбасі (Донецька та Луганська області) спричинили занепад місцевого туризму, який перед початком військових дій вийшов із кризового стану та поступово почав «набирати оберти».

Загалом, за результатами діяльності туристичних підприємств регіону у 2013 р., східну Україну відвідало 170,39 тис. осіб, що на 1,5 % більше порівняно з 2012 р. Внутрішній туризм (за кількістю відвідувачів) за підсумками 2013 р. (порівняно із 2012 р.) збільшився на 6 % і становив 70,7 тис. осіб. Обсяг наданих туристичних послуг за відповідний період збільшився на 6,4 % і становив 581,7 млн грн. До бюджету Донецької області тільки за надання туристичних послуг за 2013 р. надійшло 12,9 млн грн [1].

Конфлікт на Донбасі 2014–2018 рр. став однією із головних причин поглиблення соціально-економічної кризи в Україні. Від нього постраждали всі без винятку галузі української економіки, зокрема й сфера туризму. За останні чотири роки спостерігається скорочення багатьох показників – кількості туристів, кількості туристичних об'єктів, загального туристичного потоку.

У період конфлікту зафіксовано відчутний занепад туристичної галузі в зоні конфлікту. Це можна стверджувати, спираючись на статистичні дані, оприлюднені на сайті Головного управління статистики

в Донецькій області. Зокрема, наведені дані свідчать про зменшення туристичних потоків (табл. 1).

Таблиця 1

Туристичні потоки в Донецькій обл. у 2013–2016 рр. [3]

Роки	Кількість туристів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності України – усього	Іноземні туристи	Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	Внутрішні туристи	Кількість екскурсантів
2013	113917	1222	80426	32269	10005
2014	14834	147	6767	7920	630
2015	13978	149	6015	7154	590
2016	13478	154	5075	6785	584

Приведені дані показують катастрофічне зменшення туристичних потоків у Донецьку область. Кількість іноземних туристів, що відвідали регіон у перші роки конфлікту, скоротилася майже вдесятеро, кількість внутрішніх туристів за аналогічний період – у п'ять–шість разів.

За роки конфлікту істотно зменшилася кількість об'єктів туристичної інфраструктури в Донецькій області. Аналіз даних виявив, що в умовах конфлікту кількість туристичних об'єктів у Донецькій області скоротилася у п'ять–шість разів. Частина колективних засобів розміщення опинилася в зоні окупації, частина була зруйнована, частину закрили внаслідок значного скорочення туристичного потоку до регіону.

Ще більше зменшення туристичних потоків у зв'язку із початком конфлікту спостерігається в Луганській області (табл. 2).

Таблиця 2

Туристичні потоки в Луганській області у 2013–2016 рр. [3]

Роки	Кількість туристів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності України – усього	Іноземні туристи	Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	Внутрішні туристи	Кількість екскурсантів
2013	34699	33	21709	12957	6684
2014	791	2	762	27	-
2015	939	-	872	67	-
2016	1896	-	1814	82	-

Отже, бачимо, що туристичний сектор Луганської області постраждав найбільше від конфлікту. І без того невеликий потік іноземних туристів у 2016 році майже повністю скоротився. Найбільшим, однак, виявилось падіння кількості внутрішніх туристів, що, як свідчить статистика, досить активно відвідували регіон в останній довоєнний рік [2].

У зв'язку із початком конфлікту в Луганській області суттєво зменшилася кількість туристичних об'єктів різного призначення. Зокрема, значно скоротилася кількість дитячих об'єктів оздоровлення та відпочинку.

Висновки. Сучасний стан туризму сходу України можна визначити як складний і суперечливий, оскільки виникають серйозні суспільно-географічні проблеми теоретичного і прикладного характеру. Суспільно-економічні процеси стають дедалі непередбачуванішими, що залишає свій відбиток на розвитку туризму. Значні зміни політичної карти світу, структурні зміни в міжнародній економіці, перебування України у стані конфлікту зумовили виникнення нових суспільно-географічних особливостей розвитку туризму сходу України.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dpsu.gov.ua/>
2. Сайт Луганської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://loga.gov.ua/>
3. Туристичні потоки в Україні за 2013–2016 рр. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>